

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»**

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Ректор

ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»

Олена КАРАМАН

ПРОГРАМА

**індивідуальної усної співбесіди з української мови
для вступу до ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка» в 2022 році**

Полтава 2022

Пояснювальна записка

Програма індивідуальної усної співбесіди (далі – співбесіди) розроблена для вступників, визначених розділом VIII Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2022 році, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 27 квітня 2022 року № 392 (зі змінами, внесеними наказом Міністерства освіти і науки України від 02 травня 2022 року № 400), зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 03 травня 2022 року № 487/37823.

Співбесіду з вступником проводимо з метою виявлення загальних знань з української мови, перевірки рівня мовленнєвих умінь і навичок.

Програма співбесіди з української мови відповідає чинній програмі зовнішнього незалежного оцінювання – наказ МОН України від 26 червня 2018 року №696 (частина «Українська мова»). Програма складається з чотирьох розділів.

Перший з них містить перелік основних тем та понять з української мови, якими повинен володіти вступник (уміти їх застосувати на практиці).

У другому розділі вказано вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки вступників з української мови.

У третьому розділі наведено критерії оцінювання, структура оцінки, порядок оцінювання і структура підсумкового бала відповіді на співбесіду з української мови.

У четвертому розділі подано список рекомендованої літератури. Вступник повинен дати відповіді на три питання.

1. Перелік питань для співбесідиз української мови

Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія

Алфавіт. Наголос. Співвідношення звуків і букв. Основні випадки уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Основні випадки чергування у – в, і – й. Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [e], [и], [o] в коренях слів. Сполучення *йо,ьо*. Правила вживання м'якого знака (знака м'якшення). Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання найпоширеніших складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис *н* та *nn* у прикметниках і дієприкметниках, **не** з різними частинами мови.

Лексикологія. Фразеологія

Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Пароніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальноживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про фразеологізми.

Будова слова. Словотвір

Будова слова. Спільнокореневі слова й форми того самого слова.

Морфологія. Іменник

Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Число іменників. Відмінювання іменників. Незмінювані іменники в українській мові. Написання й відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові. Кличний відмінок іменників (на прикладі етикетних формул звертань).

Прикметник

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням (якісні, відносні, присвійні). Відмінювання прикметників. Ступені порівняння якісних прикметників (вищий і найвищий), способи їх творення. Зміни приголосних за творення ступенів порівняння прикметників.

Числівник

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки,

синтаксична роль. Типи відмінювання кількісних числівників. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання. Особливості правопису числівників. Узгодження числівників з іменниками. Уживання числівників для позначення часу й дат.

Займенник

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Відмінювання займенників. Правопис неозначених і заперечних займенників.

Дієслово

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Вид дієслова (доконаний і недоконаний). Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на -но, -то). Безособове дієслово. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Особові закінчення дієслів I та II дієвідміни. Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу. Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на -но, -то. Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівниковий зворот.

Прислівник

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних та творення прислівників вищого та найвищого ступенів порівняння. Правопис прислівників на -о, -е, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання разом, окремо й через дефіс прислівників і сполучень прислівникового типу.

Службові частини мови. Вигук

Приєдник як службова частина мови. Зв'язок приєдника з непрямыми відмінками іменника. Правопис приєдників. Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні й підрядні. Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені). Правопис сполучників. Розрізнення сполучників та інших співзвучних частин мови. Частина як службова частина мови. Правопис часток. Вигук як частина мови. Правопис вигуків.

Синтаксис. Словосполучення. Речення

Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення.

Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, звертань, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення).

Просте двоскладне речення

Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Зв'язок між підметом та присудком. Тире між підметом і присудком.

Другорядні члени речення

Означення. Прикладка як різновид означення. Додаток. Обставина. Порівняльний зворот.

Односкладні речення

Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні).

Просте ускладнене речення

Речення з однорідними членами. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Речення зі вставними словами, словосполученнями й реченнями, їхнє значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки (непоширені й поширені). Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки в ускладненому реченні.

Складне речення

Типи складних речень за способом зв'язку їхніх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення.

Складносурядне речення, його будова. Єднальні, протиставні й розділові сполучники в складносурядному реченні. Розділові знаки в складносурядному реченні.

Складнопідрядне речення, його будова. Головна й підрядна частини. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку в складнопідрядному реченні. Основні види підрядних частин: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умови, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, розділові знаки в них.

Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку, розділові знаки в ньому.

Способи відтворення чужого мовлення

Пряма й непряма мова. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог. Розділові знаки в конструкціях із прямою мовою, цитатою та діалогом.

Стилістика

Стилі мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їхні основні ознаки, функції.

Розвиток мовлення

Види мовленнєвої, діяльності; адресант і адресат мовлення; монологічне й діалогічне мовлення; усне й писемне мовлення. Тема й основна думка висловлення. Вимоги до мовлення (змістовність, логічна послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність). Основні ознаки, тексту: зв'язність, комунікативність, членованість, інформативність. Зміст і будова тексту, поділ тексту на абзаци, мікротеми.

Способи зв'язку речень у тексті. Тексти різних стилів, типів, жанрів.

2. Вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки вступників з української мови

Вступники, які проходять співбесіду, повинні:

- розрізняти звуки мови, визначати голосні й приголосні звуки, здійснювати їхню характеристику, ділити слово на склади, розпізнавати явища уподібнення приголосних звуків, спрощення в групах приголосних, основні випадки чергування звуків;

- розпізнавати вивчені орфограми і пояснювати їх за допомогою правил; правильно писати слова з вивченими орфограмами;

- відділяти закінчення від основи, добирати спільнокореневі слова, розрізняти форми слова й спільнокореневі слова, визначати спосіб творення слів;

- пояснювати відомі слова, добирати до слів синоніми й антоніми та використовувати їх у мовленні; пояснювати значення фразеологізмів, крилатих висловів;

- розпізнавати частини мови, визначати їх загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль;

- розрізняти словосполучення й речення, визначати типи підрядного зв'язку в словосполученні;

- визначати структуру речення, вид речення, правильно ставити розділові знаки й обґрунтовувати їх постановку;

- визначати в реченні з прямою мовою слова автора й пряму мову, замінювати пряму мову непрямою;
  - розпізнавати стилі мовлення, визначати особливості кожного з них.
- Абітурієнт повинен вміти:
- говорити українською мовою з дотриманням правил орфоєпії;
  - застосовувати теоретичні знання для створення висловлювань у різних стилях і видах мовлення.

3. Критерії оцінювання

Конкурсний бал вступника за шкалою від 100 до 200 балів.

Результати виконання завдань дозволяють виявити рівень підготовки вступника: 1 рівень (високий): 200-180 балів; 2 рівень (середній): 179-160 балів; 3 рівень (достатній): 159-140 балів; 4 рівень (низький): 139-100 балів.

1 рівень (високий): 200 – 180 балів виставляється вступникам, які в повному обсязі виконали завдання, продемонстрували обізнаність з усіма поняттями, фактами, термінами; адекватно оперують ними при розв'язанні завдань; виявили творчу самостійність, здатність аналізувати факти, які стосуються наукових проблем. Усі завдання розв'язані (виконані) правильно, без помилок.

2 рівень (середній): 179 – 160 балів виставляється за умови достатньо повного виконання завдань. Розв'язання завдань має бути правильним, логічно обґрунтованим, демонструвати творчо-пізнавальні уміння та знання теоретичного матеріалу. Разом з тим, у роботі може бути допущено декілька несуттєвих помилок.

3 рівень (достатній): 159 – 140 балів виставляється за знання, які продемонстровані в неповному обсязі. Вони, зазвичай, носять фрагментарний характер. Теоретичні та фактичні знання відтворюються репродуктивно, без глибокого осмислення, аналізу, порівняння, узагальнення. Відчувається, що вступник недостатньо обізнаний з матеріалом джерел із навчальної дисципліни та не може критично оцінити наукові факти, явища, ідеї.

4 рівень (низький): 139 – 100 балів виставляється за неправильну або поверхневу відповідь, яка свідчить про неусвідомленість і нерозуміння поставленого завдання. Літературу з навчальної дисципліни вступник не знає, її понятійно-категоріальним апаратом не володіє. Відповідь засвідчує вкрай низький рівень володіння програмним матеріалом.

За результатами проведеної співбесіди здійснюється очне оцінювання підготовленості (оцінювання знань, умінь та навичок) вступника з одного, двох або трьох предметів (складових), за результатами якої за кожний предмет (складову) виставляються оцінки за шкалою 100-200 (з кроком в один бал) або ухвалюється рішення про негативну оцінку вступника («незадовільно») чи приймається рішення рекомендувати/не рекомендувати вступників до зарахування.

4. Рекомендована література

Основна

1. Авраменко О.М., Блажко М.Б. Українська мова та література: Довідник. Завдання в тестовій формі. Ч. 1. – К.: Грамота, 2013. – 560 с.
2. Авраменко О.М., Блажко М.Б. Українська мова та література: Довідник. Завдання в тестовій формі. Ч. 2. – К.: Грамота, 2013. – 160 с.
3. Заболотний О.В. Українська мова: підручник для 10 кл.: Загальноосвіт. навч. закл.: рівень стандарту / О.В. Заболотний, В.В. Заболотний. – К.: Генеза, 2010. – 224 с.
4. Заболотний О.В. Українська мова: підручник для 11 кл.: Загальноосвіт. навч. закл.: рівень стандарту / О.В. Заболотний, В.В. Заболотний. – К.: Генеза, 2010. – 256 с.
5. Коваленко О.В. Українська мова. Підготовка до вступного тестування для старшокласників та абітурієнтів: Частина 1. – К.: СПДФО Поляков О.В. – 2011. – 90 с.
6. Коваленко О.В. Українська мова. Підготовка до вступного тестування для старшокласників та абітурієнтів: Частина 2. – К.: СПДФО Поляков О.В. – 2011. – 80 с.
7. Лінгвістичний аналіз: практикум. Навчальний посібник / За ред. Г.Р. Передерій. – К.: Академія, 2005. – 256 с.
8. Сучасна українська літературна мова: Підручник / М.Я. Плющ та ін. – 7-ме вид., стер. – К.: Вища школа, 2009. – 430 с.
9. Сучасний український правопис: комплексний довідник. – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2007. – 224 с.
10. Український правопис. – К.: Наукова думка, 2008. – 286 с.
11. Український правопис. – К.: Наукова думка, 2019. – 392 с.

Додаткова

1. Лобода В.В., Скуратівський Л.П. Українська мова в таблицях. Довідник. К.: Вища школа, 1993. – 239 с.
2. Мацько Л.І., Сидоренко О.М., Мацько О.М. Стилїстика української мови: Підручник. – К.: Вища школа, 2003. – 462 с.
3. Шевелева Л.А. Український правопис у таблицях: Правила, винятки, приклади, коментарі / За ред. проф. А.О. Свашенко. – Харків: Світ дитинства, 1996. – 56 с.
4. Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови: Підручник. – К.: Академія, 2004. – 408 с.
5. Ющук І.П. Українська мова: Підручник. – 4-те вид. – К.: Либідь, 2008. – 640 с.

Словники

1. Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2003. – 896 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Укл. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2007. – 1736 с.

3. Головащук І.С. Українське літературне слововживання: Словник-довідник з культури української мови. – Львів: Фенікс, 1996.
4. Гринчишин Д.Г. та ін. Словник-довідник з культури української мови. – Львів: Фенікс, 1996.
5. Гринчишин Д.Г., Сербенська О.А. Словник паронімів української мови: 2-ге вид., перероб. і доп. – К., 2000.
6. Івченко А. Тлумачний словник української мови. – Харків: Фоліо, 2001.
7. Новий словник іншомовних слів / Л.І. Шевченко, О.І. Ніка, О.І. Хом'як, А.А. Дем'янюк. – К.: АРІЙ, 2008. – 672 с.
8. Пустовіт Й.О. та ін. Словник іншомовних слів. – К.: Довіра, 2000. – 635с.
9. Словник синонімів української мови: У 2-х томах / Редкол. А.А. Бурячок та ін.. – К.: Наук. думка, 2006. – Т.1 – 1040 с. – Т.2 – 960 с.
10. Словник фразеологізмів української мови / Уклад.: В.М. Білоноженкота ін. – К.: Наук. думка, 2008. – 1104 с.
11. Український орфографічний словник / В.Б. Чумак, І.В. Шевченко, Л.Л. Шевченко, Г.М. Ярун. – К.: Довіра, 2008. – 997 с.